

Hallituksen esitys Eduskunnalle pohjoismaisen avioliittokonvention ja pohjoismaisen perintäkonvention muuttamisesta tehtyjen sopimusten hyväksymisestä sekä laeiksi mainittujen sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin kesken Oslossa 25 päivänä helmikuuta 2000 tehdyt sopimukset Tukholmassa 6 päivänä helmikuuta 1931 tehdyn avioliittoa, lapseksiottamista ja holhousta koskevia kansainvälis-yksityisoikeudellisia määräyksiä sisältävän sopimuksen (pohjoismainen avioliittokonventio) ja elatusavun perimisestä pakkotoimin Oslossa 23 päivänä maaliskuuta 1962 tehdyn sopimuksen (pohjoismainen perintäkonventio) muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan myös, että eduskunta hyväksyisi mainittujen sopimusten voimaansaattamista koskevat lait.

Pohjoismaista avioliittokonventiota on sovittu muutettavaksi siten, että sopimuksesta poistetaan määräykset, jotka koskevat kansainvälistä toimivaltaa elatusvelvollisuutta koskevista asioista. Kansainvälinen toimivalta elatusvelvollisuutta koskevista asioissa

tulee muutoksen voimaantulon jälkeen määräytymään niiden yleissopimusten nojalla, joissa Pohjoismaat ovat osapuolina.

Pohjoismaista perintäkonventiota on sovittu muutettavaksi lisäämällä siihen määräykset sopimusvaltiossa annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta. Lisäksi on saatettu ajan tasalle sopimuksessa oleva luettelo viranomaisista, joille täytäntöönpanoa koskeva pyyntö voidaan esittää, ja sovittu eräistä seurannaismuutoksista.

Molemmat sopimukset tulevat voimaan sen kuukauden ensimmäisenä päivänä, joka alkaa kahden kuukauden kuluttua siitä, kun kaikki sopimuspuolet ovat hyväksyneet sopimuksen.

Esitykseen sisältyvät lakiehdotukset ovat tarkoitettut tulemaan voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti sopimusten kanssa.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
PERUSTELUT	3
1. Nykytila.....	3
1.1. Pohjoismainen avioliittokonventio	3
1.2. Pohjoismainen perintäkonventio.....	3
2. Sovitut muutokset	4
2.1. Pohjoismainen avioliittokonventio	4
2.2. Pohjoismainen perintäkonventio.....	4
3. Lakiehdotusten perustelut	5
3.1. Laki Pohjoismaiden välillä tehdyn avioliittoa, lapseksiottamista ja holhousta koskevia kansainvälis-yksityisoikeudellisia määräyksiä sisältävän sopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräyksiä voimaansaattamisesta.....	5
3.2. Laki Pohjoismaiden välillä elatusavun perimisestä tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	6
4. Esityksen vaikutukset	6
5. Voimaantulo	6
6. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus.....	6
7. Muita asiaan vaikuttavia seikkoja.....	6
LAKIEHDOTUKSET	8
Laki Pohjoismaiden välillä tehdyn avioliittoa, lapseksiottamista, ja holhousta koskevia kansainvälis-yksityisoikeudellisia määräyksiä sisältävän sopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	8
Laki Pohjoismaiden välillä elatusavun perimisestä tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	9

PERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Pohjoismainen avioliittokonventio

Pohjoismaisen avioliittokonvention (SopS 20/1931) 8 artiklassa on määräyksiä muun muassa sopimusvaltioiden tuomioistuinten kansainvälisestä toimivallasta elatusvelvollisuutta koskevissa asioissa. Toimivaltaperusteet ovat erilaiset siitä riippuen, tehdäänkö elatusvelvollisuutta koskeva vaatimus asumus- tai avioerovaatimuksen yhteydessä, vaiko myöhemmin. Asumus- tai avioerovaatimuksen yhteydessä voi sama tai muu viranomainen 8 artiklan 1 kappaleen mukaan tutkia myös elatusvelvollisuutta ja eräitä muita liitännäisasiota koskevia kysymyksiä. Jos vaatimus tehdään myöhemmin, kanne otetaan 8 artiklan 2 kappaleen mukaan tutkittavaksi siinä valtiossa, jossa sillä, johon kanne kohdistetaan, on kotipaikka. Elatusapua tai sen korottamista koskevaa vaatimusta ei kuitenkaan voida tutkia, jos sen valtion lain mukaan, jossa asumus- tai avioero on myönnetty, elatusapua ei enää voida eronneelle puolisolalle tuomita tai korottaa yli aikaisemmin vahvistetun määrän.

Edellä selostettuja kansainvälistä toimivaltaa koskevia määräyksiä sovelletaan silloin, kun aviopuolisot ovat sopimusvaltioiden kansalaisia.

Määräyksiä, jotka koskevat kansainvälistä toimivaltaa elatusapuasioissa, sisältyy myös Luganossa 16 päivänä syyskuuta 1988 tehtyyn tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevaan yleissopimukseen (Luganon sopimus), jossa kaikki Pohjoismaat ovat osapuolina. Brysselissä 27 päivänä syyskuuta 1968 tehdyssä yleissopimuksessa tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla (Brysselin sopimus) on Luganon sopimuksen kanssa yhdenmukaiset määräykset kansainvälisestä toimivallasta elatusapua koskevissa asioissa. Brysselin sopimus on voimassa Euroopan unionin jäsenvaltioissa ja siten myös Suomessa, Ruotsissa sekä Tanskassa. Pohjois-

maat eivät kuitenkaan voi soveltaa Luganon ja Brysselin sopimuksia siltä osin kuin pohjoismaisen avioliittokonvention 8 artiklassa on niistä poikkeavia velvoitteita, sillä mainitut yleissopimukset eivät vaikuta tuomioistuinten toimivaltaa tai tuomioiden tunnustamista taikka täytäntöönpanoa erityisillä oikeudenalilla säänteleviin sopimuksiin, joiden osapuolia yleissopimusten sopimusvaltiot ovat tai joiden osapuoliksi ne myöhemmin tulevat (57 artikla).

Euroopan unionin neuvosto on 22 päivänä joulukuuta 2000 antanut asetuksen ((EY) N:o 44/2001) tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla (Bryssel I asetus). Tullessaan voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2002 se korvaa Brysselin sopimuksen muiden jäsenvaltioiden paitsi Tanskan osalta. Asetuksen 71 artiklan mukaan asetus ei vaikuta tuomioistuinten toimivaltaa tai tuomioiden tunnustamista taikka täytäntöönpanoa erityisillä oikeudenalilla koskeviin sopimuksiin, joiden osapuolia jäsenvaltiot ovat. Pohjoismaisen avioliittokonvention soveltamista voidaan siten jatkaa asetuksen voimaantultuakin.

1.2. Pohjoismainen perintäkonventio

Pohjoismaisessa perintäkonventiossa (SopS 7-8/1963) on määräyksiä elatusapua koskevan päätöksen tai sitoumuksen täytäntöönpanosta toisessa sopimusvaltiossa. Lainvoimainen tuomio, hallinnollisen viranomaisen päätös tai kirjallinen sitoumus, jossa joku on jossakin sopimusvaltiossa veloitettu tai sitoutunut antamaan elatusapua puolisolalle, entiselle puolisolalle, aviolapselle, lapsipuolelle, ottolapselle, avioliiton ulkopuolella syntyneelle lapselle tai sen äidille, ja joka on siinä valtiossa täytäntöönpantavissa, on konvention 1 artiklan mukaan pyynnöstä välittömästi pantava täytäntöön toisessa sopimusvaltiossa. Sama koskee sellaista lainvoimaa vailla olevaa päätöstä, joka voidaan panna täytäntöön lainvoimaisen tuomion tavoin.

Velvollisuutta täytäntöönpanoon ei konvention 1 artiklan 2 kappaleen mukaan kuitenkaan ole, jos siinä valtiossa, jossa täytäntöönpanoa haetaan, on tuomioissa tai päätöksissä määrätty pienempi elatusapu tai todettu, ettei elatusvelvollisuutta ole.

Konvention 2 artiklan mukaan täytäntöönpanoa pyydetään sen sopimusvaltion viranomaiselta, missä elatusapuun oikeutettu osakelee tai missä tuomio tai päätös on annettu tai kirjallinen sitoumus on tehty. Jos täytäntöönpano tulee tapahtumaan muussa sopimusvaltiossa kuin siinä, missä pyyntö on esitetty, pyyntö on lähetettävä ensiksi mainittuun valtioon. Konvention 2 artiklan 2 kappaleessa on luettelo sopimusvaltioiden viranomaisista, joille pyynnön lähettäminen ja vastaanottaminen kuuluu.

Ulkomaisen, elatusapua koskevan päätöksen täytäntöönpanoa koskevia määräyksiä on myös Brysselin ja Luganon sopimuksissa, Bryssel I asetuksessa sekä Haagissa 2 päivänä lokakuuta 1973 elatusapua koskevien päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta tehdyssä yleissopimuksessa, jossa Pohjoismaat Islantia lukuun ottamatta ovat osapuolina. Mainitut sopimukset eivät kuitenkaan vaikuta pohjoismaisen perintäkonvention soveltamiseen.

2. Sovitut muutokset

2.1. Pohjoismainen avioliittokonventio

Pohjoismaisen avioliittokonvention 8 artiklaa on sopimusvaltioiden kesken Oslossa 25 päivänä helmikuuta 2000 tehdyllä sopimuksella sovittu muutettavaksi siten, että artiklasta poistetaan määräykset tuomioistuinten kansainvälisestä toimivallasta elatusvelvollisuutta koskevista asioissa. Määräykset on katsottu vanhentuneiksi muun muassa sen vuoksi, että ne koskevat lasten osalta ainoastaan tilanteita, joissa vanhemmat ovat avioliitossa keskenään. Avioliitossa syntyneet lapset ja avioliiton ulkopuolella syntyneet lapset joutuvat tällöin erilaiseen asemaan.

Artiklan 2 kappaleessa oleva määräys, jonka mukaan elatusvelvollisuutta koskeva asia on pantava vireille vastaajan kotipaikkavaltion tuomioistuimessa, ei myöskään vastaa nykyisiä käsityksiä siitä, millä tavoin kansain-

väläinen toimivalta tulisi elatukseen oikeutetun asema huomioon ottaen säännellä. Elatukseen oikeutetulle saattaa olla hyvin vaikeaa ja kallista nostaa kanne vastapuolen kotipaikkavaltiossa, mistä voi olla seurauksena, että oikeus elatukseen jää tosiasiallisesti toteutumatta. Brysselin ja Luganon sopimukset turvaavat avioliittokonventiota paremmin elatukseen oikeutetun asemaa, sillä niiden mukaan hän voi panna kanteen vireille myös oman koti- tai asuinpaikkakuntansa tuomioistuimessa.

Kun elatusvelvollisuutta koskevat toimivaltamääräykset poistetaan pohjoismaisesta avioliittokonventiosta, kansainvälinen toimivalta elatusapuasioissa tulee määräytymään Brysselin sopimuksen tai Luganon sopimuksen mukaan myös niissä tapauksissa, joissa nykyisin sovelletaan avioliittokonvention 8 artiklaa. Brysselin ja Luganon sopimusten toimivaltaperusteet ovat samat. Elatusapua koskeva kanne on niiden mukaan nostettava joko vastaajan kotipaikkavaltion tuomioistuimessa (2 artikla) tai sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa elatusapuun oikeutetulla on kotipaikka tai asuinpaikka (5 artikla). Jos elatusapua koskeva asia liittyy jonkun oikeudellista asemaa koskevaan asiaan, esimerkiksi avioeroa, isyyttä tai lapsen huoltoa koskevaan asiaan, kanne voidaan nostaa myös siinä tuomioistuimessa, joka oman lainsa mukaan on toimivaltainen tuossa asiassa, jollei toimivalta perustu ainoastaan toisen asianosaisen kansalaisuuteen.

Elatusvelvollisuutta koskevien toimivaltamääräysten poistamisesta seuraa lisäksi, ettei pohjoismaisen avioliittokonvention 9 artiklassa olevaa lainvalintamääräystä enää sovelleta elatusapua koskevista asioissa. Lainvalinta elatusapua koskevista asioissa määräytyy siten kunkin Pohjoismaan omien lainvalintasäännösten nojalla. Asiaa koskevat Suomen lain säännökset ovat eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista annetussa laissa (379/1929).

2.2. Pohjoismainen perintäkonventio

Tanska, Suomi, Islanti, Norja ja Ruotsi ovat Oslossa 25 päivänä helmikuuta 2000 sopineet eräistä pohjoismaiseen perintäkonventioon tehtävistä muutoksista. Muutosten

sisältöä ja perusteita tarkastellaan seuraavassa artiklakohtaisesti.

1 artikla. Artiklan 1 kappaleeseen on otettu määräys toisessa Pohjoismaassa elatusavusta annetun päätöksen tai viranomaisen hyväksymän sopimuksen tunnustamisesta muissa sopimusvaltioissa. Lainvoimainen tuomio, hallinnollisen viranomaisen päätös tai sellainen viranomaisen hyväksymä sopimus, jolla joku on jossakin sopimusvaltiossa velvoitettu tai sitoutunut maksamaan elatusapua puolisolle, entiselle puolisolle, lapselle, lapsipuolelle tai lapsen äidille, on tunnustettava muissa sopimusvaltioissa ilman eri vahvistusta.

Pohjoismaisessa perintäkonventiossa ei ole aikaisemmin ollut määräyksiä elatusapua koskevien päätösten tunnustamisesta. Määräyksen lisääminen konventioon johtuu edellä selostetusta pohjoismaiseen avioliittokonventioon tehdystä muutoksesta. Kun avioliittokonventiosta poistetaan määräykset kansainvälisestä toimivallasta elatusapua koskevissa asioissa, myöskään avioliittokonvention 22 artiklassa oleva määräys avioliittokonvention nojalla annettujen ratkaisujen tunnustamisesta ei enää koske elatusavusta tehtyjä päätöksiä. Sen vuoksi on katsottu tarpeelliseksi, että mainitun 22 artiklan soveltamisalan kaventuminen korvataan ottamalla pohjoismaiseen perintäkonventioon tunnustamista koskeva velvoite.

Toisin kuin pohjoismaisen avioliittokonvention 22 artikla, pohjoismaisen perintäkonvention 1 artiklan 1 kappaleeseen otettu määräys koskee myös avioliiton ulkopuolella syntyneille lapsille vahvistettuja elatusapuja. Brysselin ja Luganon sopimuksissa olevia perusteita, joiden nojalla ulkomaisen päätöksen tunnustamisesta voidaan kieltäytyä, ei siten vastaisuudessa sovellettaisi myöskään sellaisiin toisessa Pohjoismaassa annettuihin päätöksiin, jotka koskevat avioliiton ulkopuolella syntyneelle lapselle maksettavaa elatusapua.

Edellä selostetun muutoksen seurauksena 1 artiklan nykyinen 1 kappale on siirretty asiasisällöltään käytännöllisesti katsoen muuttamattomana artiklan 2 kappaleeksi. Artiklan nykyinen 2 kappale on sovittu poistettavaksi, koska sen on katsottu liiallisesti ja perusteettomasti rajoittavan sellaisen päätöksen täytäntöönpanoa, jolla on muutettu siinä

valtiossa annettua päätöstä, missä täytäntöönpanoa haetaan.

2 artikla. Artiklan 2 kappale sisältää luettelon niistä viranomaisista, jotka lähettävät ja ottavat vastaan toiseen sopimusvaltioon osoitetun täytäntöönpanopyynnön. Luettelo on ajanmukaistettu ottamalla huomioon sopimusvaltioiden viranomaisorganisaatioissa tapahtuneet muutokset.

3 artikla. Artiklan 1 kappaleeseen on tehty seurannaismuutos, joka johtuu siitä, että 1 artiklan 1 kappale siirtyy saman artiklan 2 kappaleeksi.

6 a artikla. Tämä pohjoismaiseen perintäkonventioon lisättäväksi sovittu artikla koskee pohjoismaisen perintäkonvention suhdetta muihin ulkomaisen päätöksen tunnustamista tai täytäntöönpanoa koskeviin säännöksiin tai määräyksiin. Artiklan mukaan ei ole estettä sille, että päätöksen tunnustaminen tai täytäntöönpano perustetaan muuhun kansainväliseen sopimukseen, joka on voimassa asianomaisten valtioiden välillä, tai sen valtion lakiin, missä kysymys tunnustamisesta tai täytäntöönpanosta tulee esille. Määräyksellä saattaa olla käytännöllistä merkitystä erityisesti tapauksissa, joissa elatusapua koskeva päätös ei ole lainvoimainen, jolloin sitä ei 1 artiklan 1 kappaleen nojalla tunnusteta.

3. Lakiehdotusten perustelut

3.1. Laki Pohjoismaiden välillä tehdyn avioliittoa, lapseksiottamista ja holhousta koskevia kansainvälisyksityisoikeudellisia määräyksiä sisältävän sopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräyksiä voimaansaattamisesta

1 §. Pykälä sisältää tavanomaisen valtiosopimuksen voimaansaattamissäännöksen.

2 §. Pykälässä on säännös asetuksenantovaltuudesta. Tarkempia säännöksiä lain täytäntöönpanosta voitaisiin antaa tasavallan presidentin asetuksella.

3 §. Pykälässä on säännös lain voimaantulosta. Voimaantulosta säädettäisiin tasavallan presidentin asetuksella.

3.2. Laki Pohjoismaiden välillä elatusavun perimisestä tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

1 §. Pykälä sisältää tavanomaisen valtiosopimuksen voimaansaattamissäännöksen.

2 §. Pykälässä on säännös asetuksenantovaltuudesta. Tarkempia säännöksiä lain täytäntöönpanosta voitaisiin antaa tasavallan presidentin asetuksella.

3 §. Pykälässä on säännös lain voimaantulosta. Voimaantulosta säädettäisiin tasavallan presidentin asetuksella.

4. Esityksen vaikutukset

Elatusavusta tehdyn päätöksen tai sitoumuksen täytäntöönpanoa koskevan pyynnön lähettäminen toiseen sopimusvaltioon kuuluu nykyisin lääninhallitukselle. Sopimusten tultua voimaan pyynnön lähettää ja vastaanottaa asianomainen ulosottomies. Jos on epätietoisuutta siitä, kenelle pyynnön lähettäminen tai vastaanottaminen kuuluu, ulkoasiainministeriö voi nykyisin sen toimittaa. Sopimusten voimaantullessa tämä tehtävä siirtyy ulkoasiainministeriöltä oikeusministeriölle.

Esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia. Esityksen vaikutuksia Suomen oikeusjärjestyksen sisältöön on selvitetty edellä.

5. Voimaantulo

Pohjoismaisen avioliittokonvention muuttamisesta tehty sopimus tulee voimaan sen kuukauden ensimmäisenä päivänä, joka alkaa kahden kuukauden kuluttua siitä, kun kaikki sopimusvaltiot ovat yhtyneet sopimukseen. Ruotsin ulkoasiainministeriö ilmoittaa sopimusvaltioille ratifiointiasiakirjojen tallettamisesta ja sopimuksen voimaantulon ajankohdasta.

Pohjoismaisen perintäkonvention muuttamisesta tehdystä sopimuksessa on samansisältöinen voimaantuloa koskeva määräys. Norjan ulkoasiainministeriö ilmoittaa sopimusvaltioille ratifiointiasiakirjojen talletta-

misesta ja sopimuksen voimaantulon ajankohdasta.

Esitykseen sisältyvät lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan samana ajankohtana kuin voimaansaattettava sopimus.

6. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan mukaan tämä perustuslaissa tarkoitettu hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset. Valtiosopimukseen sisältyvä määräys on perustuslakivaliokunnan kannan mukaan katsottava lainsäädännön alaan kuuluvaksi silloin, kun määräys koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, kun määräyksen tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä tai kun siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla.

Pohjoismaisen avioliittokonvention ja pohjoismaisen perintäkonvention lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset on saatettu voimaan lailla. Sopimusten lainsäädännön alaan kuuluviksi määräyksiksi voidaan katsoa määräykset, jotka koskevat Suomen tuomioistuinten kansainvälistä toimivaltaa ja ulkoisten ratkaisujen tunnustamista sekä täytäntöönpanoa Suomessa. Pohjoismaiseen avioliittokonvention ja pohjoismaiseen perintäkonventionon tehdyillä muutoksilla muutetaan edellä mainittuja lailla voimaansaatettuja sopimusmääräyksiä. Eduskunnan suostumus on siten tarpeen mainittujen sopimusten hyväksymiseksi.

7. Muita asiaan vaikuttavia seikkoja

Euroopan unionissa on 22 päivänä joulukuuta 2000 tehty Neuvoston asetus tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla (*Bryssel I asetus*). Asetus, joka tulee voimaan 1 päivänä maa-

liskuuta 2002, korvaa tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27 päivänä syyskuuta 1968 tehdyn yleissopimuksen. Bryssel I asetuksen soveltamisala kattaa myös elatusapua koskevat asiat.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä kehittyneen opin mukaan yhteisön toimivalta tehdä sopimuksia kolmansien maiden kanssa tulee yksinomaiseksi, kun yhteisö käyttää sisäistä toimivaltaansa ja antaa säännöksiä, joilla otetaan käyttöön yhteisiä sääntöjä. Jäsenvaltioilla ei tämän jälkeen ole oikeutta sopia kolmansien valtioiden kanssa näihin sääntöihin vaikuttavista tai niiden sisältöä muuttavista velvoitteista.

Saattaessaan voimaan pohjoismaisen perintäkonvention muuttamista tarkoittavan sopimuksen Suomi sitoutuu Islantiin, Norjaan ja Tanskaan nähden tunnustamaan näissä valtioissa annetut elatusapua koskevat ratkaisut ja panemaan ne täytäntöön. Bryssel I asetus ei sääntelee kolmansissa maissa annettujen tuomioiden tai muiden ratkaisujen tunnustamista eikä täytäntöönpanoa, joten tehdyn sopimuksen ei voida katsoa vaikuttavan asetukseen tai muuttavan siihen sisältyviä velvoitteita Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla. Euroopan unionin jäsenyys ei siten estä Suomea hyväksymästä mainittuja sopimuksia siltä osin, kuin ne koskevat asetuksen soveltamisen ulkopuolella olevia Pohjoismaita.

Mitä tulee Suomen toimivaltaan sitoutua Ruotsiin nähden Bryssel I asetuksesta poikkeaviin velvoitteisiin, Bryssel I asetus ei 71 artiklansa mukaan vaikuta tuomioiden tunnustamista taikka täytäntöönpanoa erityisillä oikeudenaloiilla koskeviin sopimuksiin, joiden osapuolia jäsenvaltiot ovat. Suomi ja Ruotsi voivat siten jatkaa pohjoismaisen avioliittokonvention ja pohjoismaisen perintäkonvention soveltamista, vaikka ne sisältävätkin Bryssel I asetuksesta poikkeavia määräyksiä. Bryssel I asetuksesta ei ilmene, voi-

vatko jäsenvaltiot, jotka ovat osapuolina tällaisissa sopimuksissa, sopia sellaisista muutoksista niihin, joita niiden säilyminen ajantasaisina edellyttää. Sopimus pohjoismaisen perintäkonvention muuttamisesta on kuitenkin tehty jo helmikuussa 2000 eli vajaa vuosi ennen Bryssel I asetuksen antamista ja noin kaksi vuotta ennen asetuksen voimaantuloa. Sopimuksen tekemisen aikaan oli Brysselin sopimuksen 57 artiklan nojalla selvää, että erityisiä oikeudenalaja koskevien sopimusten osapuolina olevat jäsenvaltiot saattoivat muuttaa näitä sopimuksia tai solmia uusiakin. Koska mahdollisuutta soveltaa erityisillä oikeudenaloiilla solmittuja sopimuksia ei ole asetuksessa nimenomaisesti rajoitettu ainoastaan ennen asetuksen antamista hyväksytyihin sopimuksiin, hallitus katsoo, että Euroopan unionin jäsenyydestä Suomelle aiheutuvat velvoitteet eivät estä puheena olevien pohjoismaisten sopimusten voimaansaattamista.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin kesken Oslossa 25 päivänä helmikuuta 2000 tehdyt sopimukset Tukholmassa 6 päivänä helmikuuta 1931 tehdyn, avioliittoa, lapseksiottamista ja holhousta koskevia kansainvälis-yksityisoikeudellisia määräyksiä sisältävän sopimuksen ja elatusavun perimisestä pakkotoimin Oslossa 23 päivänä maaliskuuta 1962 tehdyn sopimuksen muuttamisesta.

Koska sopimukseen sisältyy lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

1.**Laki****Pohjoismaiden välillä tehdyn avioliittoa, lapseksiottamista, ja holhousta koskevia kansainvälis-yksityisoikeudellisia määräyksiä sisältävän sopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan kesken Tukholmassa 6 päivänä helmikuuta 1931 tehdyn, avioliittoa lapseksiottamista ja holhousta koskevia kansainvälis-yksityisoikeudellisia määräyksiä sisältävän sopimuksen muuttamista tarkoittavan, Osllossa 25 päivänä helmikuuta 2000 tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa tasavallan presidentin asetuksella.

3 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

2.

Laki**Pohjoismaiden välillä elatusavun perimisestä tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan kesken elatusavun perimisestä pakotoimin Osllossa 23 päivänä maaliskuuta 1962 tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan, Osllossa 25 päivänä helmikuuta 2000 tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa tasavallan presidentin asetuksella.

3 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 11 päivänä toukokuuta 2001

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Vt. ulkoasiainministeri
Pääministeri *Paavo Lipponen*

Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin välinen

SOPIMUS

Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan kesken Tukholmassa 6 päivänä helmikuuta 1931 tehdyn avioliittoa, lapseksiottamista ja holhousta koskevia kansainvälis-yksityisoikeudellisia määräyksiä sisältävän sopimuksen muuttamisesta

Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin hallitukset ovat sopineet seuraavasta:

I

Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan kesken Tukholmassa 6 päivänä helmikuuta 1931 tehdyn avioliittoa, lapseksiottamista ja holhousta koskevia kansainvälis-yksityisoikeudellisia määräyksiä koskevan sopimuksen 8 artikla muutetaan seuraavasti:

Artiklan ensimmäisestä kappaleesta poistetaan sana "elatusvelvollisuutta". Artiklan toisen kappaleen ensimmäisestä virkkeestä poistetaan sanat "elatusvelvollisuudesta tai", ja kumotaan kappaleen toinen virke.

II

Sovellettaessa sopimusta Färsearilla ja Grönlannissa voi Tanskan oikeusministeriö neuvoteltuaan muiden sopimusvaltioiden oikeusministeriöiden kanssa vahvistaa tehtäväksi sellaisia poikkeuksia, joita Färsearten tai Grönlannin erityiset olot voivat edellyttää.

III

Sopimusvaltiot voivat yhtyä tähän sopimukseen

a) allekirjoittamalla sen tekemättä ratifiointia koskevaa ehtoa, tai

b) allekirjoittamalla sen ratifiointia koskevin ehdoin ja sen jälkeen ratifioimalla sen.

Ratifiointiasiakirjat on talletettava Ruotsin ulkoasiainministeriöön.

Sopimus tulee voimaan sen kuukauden ensimmäisenä päivänä, joka alkaa kahden kuukauden kuluttua siitä, kun kaikki sopimusvaltiot ovat yhtyneet sopimukseen. Ruotsin ulkoasiainministeriö ilmoittaa sopimusvaltioille ratifiointiasiakirjojen tallettamisesta ja sopimuksen voimaantulon ajankohdasta.

IV

Tämän sopimuksen alkuperäiskappale talletetaan Ruotsin ulkoasiainministeriöön, joka toimittaa kullekin sopimusvaltiolle siitä oikeaksi todistetun jäljennöksen.

Tämän vakuudeksi ovat valtuutetut allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Laadittu Oslossa 25 päivänä helmikuuta 2000 yhtenä tanskan-, suomen-, islannin-, norjan- ja ruotsinkielisenä kappaleena, jossa ruotsiksi on kaksi tekstiä, toinen Suomea ja toinen Ruotsia varten.

Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin välinen

SOPIMUS

Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välisen elatusavun perimisestä - pakkotoimin Oslossa 23 päivänä maaliskuuta 1962 tehdyn sopimuksen muuttamisesta

Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin hallitukset ovat sopineet seuraavasta:

I

Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välistä elatusavun perimisestä pakkotoimin Oslossa 23 päivänä maaliskuuta 1962 tehtyä sopimusta muutetaan seuraavasti.

Sopimuksen 1 artikla muutetaan kuulumaan:

Lainvoimainen tuomio, hallinnollisen viranomaisen päätös tai sellainen viranomaisen hyväksymä sopimus, jossa joku on jossakin sopimusvaltiossa velvoitettu tai sitoutunut maksamaan elatusapua puolisolle, entiselle puolisolle, lapselle, lapsipuolelle tai lapsen äidille, on tunnustettava muissa sopimusvaltioissa ilman eri vahvistusta.

Lainvoimainen tuomio, hallinnollisen viranomaisen päätös, viranomaisen hyväksymä sopimus tai muu kirjallinen sopimus, jossa joku on jossakin sopimusvaltiossa velvoitettu tai sitoutunut maksamaan edellä tarkoitettua elatusapua ja joka on siinä valtiossa täytäntöön pantava täytäntöön toisessa sopimusvaltiossa. Sama on voimassa sellaisesta, vielä lainvoimaa vailla olevasta tuomiosta ja sellaisesta oikeuden tai tuomarin antamasta päätöksestä, joka voidaan panna täytäntöön lainvoimaisen tuomion tavoin.

Sopimuksen 2 artiklan toinen kappale muutetaan kuulumaan:

Jos täytäntöönpano tulee tapahtumaan toisessa sopimusvaltiossa kuin siinä, missä pyyntö on 1 kappaleen mukaisesti esitetty, lähetetään tämä pyyntö ensiksi mainittuun valtioon. Tällöin pyynnön lähettää ja ottaa vastaan:

Tanskassa statsamt (Kööpenhaminassa Overpræsiediet) tai, jos on epätietoisuutta siitä, mikä statsamt on toimivaltainen, oikeusministeriö;

Suomessa asianomainen ulosottomies tai, jos toimivaltaisesta ulosottomiehestä on epätietoisuutta, oikeusministeriö;

Islannissa oikeusministeriö;

Norjassa folketrygdkontoret for utenlandsaker;

Ruotsissa asianomainen kronofogdemyndighet tai, jos on epätietoisuutta siitä, mikä kronofogdemyndighet on toimivaltainen, Riksskatteverket.

Sopimuksen 3 artiklan ensimmäinen kappale muutetaan kuulumaan:

Perimisen toimittava viranomainen saa, jos se katsotaan tarpeelliseksi, vaatia todistuksen siitä, että tuomio, päätös tai sitoumus täyttää 1 artiklan 2 kappaleessa määrätyt täytäntöönpanon edellytykset. Todistuksen antaa sen valtion 2 artiklan 2 kappaleessa mainittu viranomainen, missä tuomio tai päätös on annettu tai missä sitoumus on tehty.

Sopimukseen lisätään näin kuuluva uusi 6 a artikla:

Tämä sopimus ei estä tunnustamisen tai täytäntöönpanon perustamista muuhun kansainväliseen sopimukseen, joka on voimassa asianomaisten valtioiden välillä, tai sen valtion lakiin, missä kysymys tunnustamisesta tai täytäntöönpanosta tulee esille.

II

Sovellettaessa sopimusta Färsearilla ja Grönlannissa voi Tanskan oikeusministeriö neuvoteltuaan muiden sopimusvaltioiden oikeusministeriöiden kanssa vahvistaa tehtäväksi sellaisia poikkeuksia, joita Färsearten tai Grönlannin erityiset olot voivat edellyttää.

III

Sopimusvaltiot voivat yhtyä tähän sopimukseen

a) allekirjoittamalla sen tekemättä ratifiointia koskevaa ehtoa, tai

b) allekirjoittamalla sen ratifiointia koskevin ehdoin ja sen jälkeen ratifioimalla sen.

Ratifiointiasiakirjat on talletettava Norjan ulkoasiainministeriöön.

Sopimus tulee voimaan sen kuukauden ensimmäisenä päivänä, joka alkaa kahden kuukauden kuluttua siitä, kun kaikki sopimusvaltiot ovat yhtyneet sopimukseen. Norjan ulkoasiainministeriö ilmoittaa sopimusvaltioille ratifiointiasiakirjojen tallettamisesta ja sopimuksen voimaantulon ajankohdasta.

IV

Tätä sopimusta sovelletaan 1 artiklassa

mainittuihin ratkaisuihin ja sopimuksiin silloinkin, kun ratkaisu tai sopimus on tehty ennen tämän sopimuksen voimaantuloa.

V

Tämän sopimuksen alkuperäiskappale talletetaan Norjan ulkoasiainministeriöön, joka toimittaa kullekin sopimusvaltiolle siitä oikeaksi todistetun jäljennöksen.

Tämän vakuudeksi ovat valtuutetut allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Laadittu Oslossa 25 päivänä helmikuuta 2000 yhtenä tanskan-, suomen-, islannin-, norjan- ja ruotsinkielisenä kappaleena, jossa ruotsiksi on kaksi tekstiä, toinen Suomea ja toinen Ruotsia varten.